

Huomioita VÄLIRAPORTISTA ministeri Saarikon
toimeksiannosta tehtävästä yleishyödyllisiä yhteisöjä
sote - järjestelmässä koskevasta selvityksestä
Tuija Brax, 25.4.2018

Anne Pyykkönen, 30.5.2018

Ninka Reittu-Kuurila
Pohjois-Karjalan
Sosiaaliturvayhdistys ry

Taustaa

- Sosiaali- ja terveysministeriö nimitti helmikuussa 2018 OTK Tuija Braxin arvioimaan järjestöjen ja muun kolmannen sektorin toimintamahdollisuuksia uudessa sosiaali- ja terveydenhuollon mallissa.
- Selvityksen väliraportti julkaistiin 24.4.2018
- Loppuraportti valmistuu kesäkuussa
- Koskee erityisesti sotejärjestöjä, mutta hytetoiminnan kautta rajapinta kaikkeen järjestötoimintaan

Ehdotukset

Keskiössä hyte-toiminta!

- Järjestöjen on osattava jatkossa tunnistaa, onko niiden hyte-toiminta markkinaehtoista palvelutuotantoa vai järjestölähtöistä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.
- STEAn ja muiden valtionapuviranomaisten on osattava tehdä oma arvionsa yllä kuvatusta tilanteesta ja pystyttävä kuvaamaan arviointikriteereitään julkisesti.
- Myös maakunnan on tunnistettava edellä kuvattu jako sekä roolinsa sote-palvelumarkkinoiden rajojen ja rajapintojen määrittäjänä.
- Jokaiseen maakuntaan on osana hyte-kertomusta laadittava julkinen lista maakunnassa tunnistetuista järjestölähtöisistä hyte-toiminnoista

Järjestöavustuksista

- Maakuntien oikeus ja mahdollisuus antaa järjestöavustuksia yleisesti ja erityisesti hyvinvointia- ja terveyttä edistäviin järjestölähtöisiin toimintoihin on todettava nimenomaisesti joko sote-lakien perusteluissa tai eduskunnan mietinnössä
- Järjestöjen tällä hetkellä saamat avustukset kunnilta ja maakunnilta on tilastoitava kattavasti osana hyte-tietojen lakisääteistä keräämistä → läpinäkyvyys, seurattavuus
- Muutokset, jotka koskevat valtakunnallista yleishyödyllisten kansalaisjärjestöjen valtionavustusjärjestelmää, tulee laittaa kiireellisesti valmisteluun; → yhdenvertaisuus eri alojen järjestöjen välillä

Yhteistyöstä

- Maakuntien ja kuntien on nimettävä vastuutaho sekä hyte-työhön että järjestöyhteistyöhön
- Järjestöjen hyte-toimintojen listaus yhteistyön edellytyksenä kunta- ja maakuntatasolla (osana hyte-kertomustyötä)
- Järjestöt laatisivat ja julkaisivat periaatteensa koskien taloudellisesti merkittävää kumppanuusyhteistyötä palvelutuottajien kanssa sekä raportoivat valtionapuviranomaisille tämän yhteistyön suuruusluokan ainakin silloin kun se on merkittävää.

Yhteistyöstä

- Maakunnan liikelaitoksen (ja osaltaan sote-keskusten) vastuulla olevassa asiakassuunnitelmien laadinnassa ja palveluohjauksessa on osattava varsinaisia palveluja täydentäen neuvoa asiakkaille, mitä järjestölähtöisiä hyte-toimintoja maakunnassa on tarjolla juuri asiakkaan tilanteeseen mahdollisesti sopivasti → järjestöjen hyte-toimintojen listaus apuna

Haasteita

- Sosiaalinen kuntoutus sosiaalihuoltolaissa löperösti määritelty: asiakasseteli voi pakottaa järjestölähtöisen toiminnan markkinoille
- Sote-järjestöjen suhde muuhun järjestökenttään: hyte-indikaattoreissa tunnistetaan vain liikuntajärjestöt/THL) – luoko kilpailua järjestöjen välille
- Sote-ammattilaiset kunnista maakuntaan: säilyykö tahto tukea kaikkia yhdistyksiä kunnissa
- Millä resurssilla ja skaalalla ylläpidetään listaa järjestölähtöisestä toiminnasta

Mahdollisuuksia

- Uutta avoimuutta: Kaikkien avustusten dokumentointi julkisesti
- Järjestölähtöisen toiminnan listaukset tekevät toimintaa näkyväksi
- Palveluohjauksen ja asiakassuunnitelmien edellytys ohjata asiakas myös yhdistysten toimintaan palvelee ihmisiä uudella tavalla → henkilöstön koulutus!

Huomioita

- Järjestöjen keskinäinen vuoropuhelu ja tiedonvaihto nyt erityisen tärkeää. Pohjois-Karjalassa:
 - Jane ja paikallis-Janet
 - Järjestö 2.0 kumppanuuspöytä ja foorumit
 - Järjestötietopalvelu Jelli
- Jatkuva vuoropuhelu kuntien ja maakunnan kanssa rakentaa luottamusta
- Yhteiset pelisäännöt!